

[Bodil Koch.]

ministeriet, har der været ekspropriationsbestemmelser til mange formål, men jeg har aldrig hørt om overvejelser om, at de skulle være grundlovsstridige. I henhold til naturfredningsloven kan man ekspropriere til varetægelse af helt ideelle formål, som bl. a. fremmes gennem denne lovgivning, og der er jo også hjemmel til at ekspropriere til kirkegårde og andet.

Jeg har på denne baggrund meget svært ved at forstå, hvorfor en ekspropriation til boligformål nu af nogen med sikkerhed siges at være i strid med grundloven, og jeg vil gerne høre en nærmere forklaring. Jeg har undret mig så meget over dette spørgsmål, at jeg har drøftet det med en række jurister, og de har ikke kunnet give mig en forklaring. Ja, de fleste har været tilbøjelige til at sige, at der ikke i grundloven er holdépunkt for en sådan fortolkning, og at det ikke kan støttes på en fortolkning af det, man kalder almenvellet. De siger, at højesteret gang på gang har fremhævet, at man ikke vil sætte sit skøn om almenvellet over lovgivernes. I kommentaren fra højesteretsdommen om de islandske håndskrifter siger højesteretsdommer Trolle, at domstolene ikke vil prøve lovgivningens skøn over hensynet til almenvellet, men alene, om lovgivningsmagten har skønnet ud fra hensynet til almenvellet, og man kan jo have den politiske opfattelse, at man ikke skal have ekspropriation. Men det, jeg meget gerne vil høre i dag, er justitsministerens syn på selve det juridiske problem.

Justitsministeren (Thestrup): Når fru Bodil Koch i sin begrundelse for spørgsmålet henviser til en udtalelse, som finansministeren har fremsat under en diskussion med hr. Grünbaum, vil jeg gerne indledningsvis fremhæve, at udtalelsen var et led i et længere debatindlæg om jordlovgivningen, og må ses i sammenhæng med det, finansministeren i øvrigt sagde i det pågældende indlæg. Finansministeren gav ikke udtryk for den opfattelse, at enhver ekspropriation til boligformål ville være i strid med grundlovens § 73, men han nævnte følgende eksempel på en ulovlig ekspropriation: man kan ikke ekspropriere 10 parcelhuse for at bygge 10 andre parcelhuse i deres sted, idet ekspropriationen kun lovligt kan ske, hvis

ekspropriationen tjener et offentligt fællesformål — og heri er jeg enig med finansministeren.

Efter § 73 i grundloven er ekspropriation som bekendt betinget ikke blot af, at der betales fuld erstatning til den, der rammes af indgrebet, men også af, at almenvellet kræver, at den pågældende ejendom afstås. I det tilfælde, finansministeren har nævnt, kan det efter min opfattelse ikke hævdes, at almenvellet kræver en sådan ekspropriation. I dette krav om almenvellet må der ligge det, at de formål, der ønskes opnået ved ekspropriation, ikke lige så vel kan opnås ad en anden vej, og eksemplet viste jo tydeligt, at denne forudsætning ikke er opfyldt i det nævnte tilfælde. Men det er naturligvis rigtigt, at hvor almenvellet kræver ekspropriation, kan ekspropriation foretages; det er jo grundlovens ord.

Bodil Koch: Jeg takker for svaret og vil meget gerne lige sikre mig, at jeg har forstået rigtigt, at justitsministeren mener, der kan eksproprieres til boligformål, idet det jo i sandhed er et alment vel, at vi får bygget boliger, og også sådan, at der kan eksproprieres ubebygget jord til boligformål.

Justitsministeren (Thestrup): Jeg er langt mere i tvivl over for det sidste, det ærede medlem spurgte mig om, for vel kan der foreligge tilfælde, hvor almenvellet kræver, at der eksproprieres til boligformål — det vil jeg ikke bestride — men i almindelighed tror jeg, man kan sige, at det næppe kan siges, at almenvellet kræver det. Hvis man eksproprierer boliger for at bygge andre boliger i en tid, hvor der i og for sig er rigeligt med jord, så kan jeg i alt fald ikke se, at almenvellet dér kan kræve det. Og når det ærede medlem taler om, at man i alle tilfælde må kunne ekspropriere ubebygget jord til boligformål, så er det vel et spørgsmål, om man kan gøre det, såfremt der er tilstrækkelig ubebygget jord at få på almindelige købsvilkår. Almenvellet er noget, der skal være meget stærkt og klart — derom tror jeg alle er enige — og det er altså sådan, at almenvellet skal kræve det, hvilket må betyde, at det ikke kan opnås på almindelig måde.

Hermed sluttede spørgsmålet.